

Kysymykset, jotka lähetettiin joukolle suurimpia suomalaisia ja Suomessa toimivia pohjoismaisia muotivaatteita myyviä yrityksiä

- 1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne.** (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)
  - > Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?
  - > Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

- 2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?**
  - > Jos ei, miksi ei?
  - > Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.
- 3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?**
  - > Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?
  - > Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?
  - > Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

- 4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?**
  - > Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toimineet tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

- 5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?**

- 6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?**
  - > Miten näiden alihankkijoiden tehtaastarkastetaan?
  - > Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?
  - > Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidättekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Yritysten vastaukset

Kesko

(K-Citymarket, Intersport; mm. Impuls, Henry's, Lotta&Lassi, McKinley, Firefly, Etirel)

(huom. tehdaslista erillisenä tiedostona)

1. **Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne.** (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

Ks. excel-taulukko ohessa.

- > Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?
- > Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Keskon oma suora tuonti riskimaista edustaa 22 prosenttia pukeutumisen kokonaisuudesta. Riskimaissa valmistettuja tuotteita ostetaan lisäksi ei-riskimaissa, lähinnä Euroopassa, toimivilta tavarantoimittajilta.

2. **Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?**

- > Jos ei, miksi ei?
- > Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Yli 80 % omien merkkien tuotteita valmistavista tehtaista on auditointiprosessissa tai sertifioitu, kuten oheisesta excel-taulukosta selviää. Teemme jatkuvasti töitä kattavuuden nostamiseksi 100 prosenttiin. Muutokset hankintaketjussa (esim. tehtaiden sulkemiset ja uusien avaamiset) tekevät täydellisen kattavuuden saavuttamisen vaikeaksi.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

> Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?

Kesko on jäsenenä eurooppalaisten kauppaketjujen auditointijärjestelmässä BSCI:ssa (Business Social Compliance Initiative) ja edistää toimitusketjussaan aktiivisesti BSCI-auditointeja ja SA8000-sertifiointeja. BSCI-auditoinnit perustuvat BSCI:n Code of Conductiin, ks. <http://www.bsci-intl.org/resources/code-of-conduct>. Tarkemmin auditointien sisältö selviää BSCI:n System Manualista, ks. <http://www.bsci-intl.org/resources/bsci-system-tools-guidelines>.

> Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?

Työntekijöiden haastattelut sisältyvät BSCI-auditointeihin. Auditoinnissa haastatellaan:

- tehtaan johtoa (erityisesti henkilöstöstä sekä työterveys- ja –turvallisuusasioista vastaavat)
- työntekijöiden edustajia
- nuoria työntekijöitä tai harjoittelijoita
- työpaikkakomitean tai vastaavan edustaja
- mahdollisia kausityöntekijöitä ja/tai vuokratyövoimaa
- naisia
- yövuorossa työskenteleviä

Lisäksi voidaan haastatella ammattiliiton edustajia ja muiden tärkeiden ulkoisten sidosryhmien edustajia.

Auditoinnit valitsee haastateltavat itsenäisesti, ilman tehtaan johdon ohjausta. Haastattelut voidaan tehdä työpaikalla tai työpaikan ulkopuolella.

> Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

BSCI-järjestelmä hyväksyy ainoastaan akkreditoitujen auditointien tekemät auditoinnit. Lista hyväksytyistä auditointiyrityksistä löytyy BSCI:n nettisivuilta: <http://www.bsci-directory.org/auditors/view/fa.php>. Auditoinnin tekee aina paikallinen auditoinniksi, koska paikallisen kielen puhuminen ja paikallisen lainsäädännön tuntemus on välttämätöntä auditoinnin suorittamiseksi.

BSCI tekee jatkuvasti yhteistyötä auditointiyritysten kanssa auditoiden riittävän koulutuksen, auditointien laadun ja korruptionvastaisten periaatteiden noudattamisen varmistamiseksi. BSCI:llä on myös oma Audit Integrity Programme, jonka piirissä uudelleenauditoidaan noin 10 % vuoden aikana täyden auditoinnin läpikäyneistä tehtaista. Nämä uudelleenauditoinnit tehdään yllätystarkastuksina. Lisäksi SAAS (Social Accountability Accreditation Services) arvioi mm. auditoiden työtä tehtailla sekä raportoinnin oikeellisuutta.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajien tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toimineet tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Keskon tavarantoimittajien BSCI-auditointitulokset esitellään Keskon vuosiraportissa: <http://kesko2014.kesko.fi/vastuullisuus-lukuina/tunnusluvut/sosiaaliset-vaikutukset/ihmisoikeudet>

Riskimaiden tekstiiliteollisuudessa tyypilliset puutteet liittyvät työaikoihin, palkkaukseen sekä työterveys- ja –turvallisuusasioihin. Keskona on merkittävimmissä riskituontimaassaan Kiinassa ollut käytössä ns. monitorointiohjelma, jossa paikallinen monitoroija valvoo ja ohjaa työehtojen ja työolosuhteiden kehittämistä sekä ympäristö- ja kemikaalimääräysten noudattamista tehtailla. Keskon monitorointiperiaatteet perustuvat BSCI-auditoinnin vaatimuksiin. Lisätietoja monitoroinnista: <http://kesko2014.kesko.fi/liiketoimintakatsaus/nain-luomme-arvoa/tuotteen-tie>

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Edellytämme tavarantoimittajien noudattavan BSCI:n toimintaperiaatteita, joiden mukaan

”Yhteistyökumppaneiden tulee kunnioittaa työntekijöiden oikeutta saada oikeudenmukainen korvaus, joka on riittävä turvaamaan kohtuulliset elinolot heille itselleen sekä heidän perheilleen, sekä saada laissa määrätyt sosiaalietuudet.

Yhteistyökumppaneiden on noudatettava vähintään laissa määrättyä vähimmäispalkkaa tai alan työehtosopimuksessa määrättyä palkkaa sen mukaan kumpi on korkeampi.

Palkka on maksettavat täsmällisesti, säännöllisesti ja kokonaisuudessaan laillisia maksuvälineitä käyttäen. Palkan maksaminen osaksi luontoisetuina on hyväksyttävää ILO:n määrittämien ehtojen puitteissa. Palkkatason tulee vastata työntekijöiden osaamis- ja koulutustasoa ja perustua säännölliseen työaikaan.

Palkanvähennykset ovat perusteltuja ainoastaan niissä olosuhteissa, joista, ja siinä määrin kuin, laissa tai työehtosopimuksessa määrätään.”

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

Tekstiilien tuotantoketju on pitkä, ja jos otetaan huomioon kaikki tuotantoketjun vaiheet (kuidun tuottaminen, kuidun kehrääminen langaksi, kankaan tai neuloksen valmistaminen ja sen käsittely, esim. värjäys ja ompelu), alihankinta on välttämätöntä lopputuotteen valmistamiseksi.

> Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?

BSCI:n toimintaperiaatteet edellyttävät, että tavarantoimittajat vievät näitä periaatteita eteenpäin toimitusketjussa. Tuottajien on edellytettävä omien merkittävien yhteistyökumppaniensa toimivan vastuullisella tavalla, viestittävä aktiivisesti BSCI:n toimintaperiaatteista omille yhteistyökumppaneilleen, tuettava heitä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa, kerättävä luotettavaa tietoa yhteistyökumppaneiden vastuullisesta toiminnasta ja raportoitava tietoon tulleista väärinkäytöksistä.

BSCI:n uusien auditointiperiaatteiden (voimassa 1.5.2015 alkaen) mukaisesti auditoinnissa käydään läpi tavarantoimittajan alihankintaketju ja siihen mahdollisesti liittyvät sosiaaliset riskit.

Keskon toimitusketjuissa alihankkijoiden tehtailla on tehty sekä riippumattoman auditoinnin tekemiä että Keskon tavarantoimittajien tekemiä auditointeja.

> Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?

Pyydämme tarvittaessa tavarantoimittajaa toimittamaan alihankkijan auditointiraportin.

> Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidätekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Keskon tavarantoimittajasopimusten mukaan tuotantoa ei saa siirtää tehtaalta toiselle ilman Keskon hyväksyntää.

L-Fashion Group

(Aleksi 13; Luhta, Rukka, Icepeak, Li-Ning, Torstai, Sinisalo, Ril's, O.i.s, Story, J.A.P, Your FACE)

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

- > Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?
- > Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Emme julkaise listaa. Valmistuspaikat ovat liikesalaisuuksia. Käytämme paljon aikaa ja resursseja parhaiden pienten ja keskisuurten tehtaiden etsimiseen ja niiden toiminnan tehostamiseen, jotta olisimme heille merkittävä kumppani myös tulevaisuudessa. Emme halua antaa kovalla työllä saamaamme kilpailuetua tiedoksi muille. 97% yrityksen myymistä tuotteista valmistetaan Kiinassa.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

- > Jos ei, miksi ei?
- > Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Jokaisessa L-Fashion Groupin yhteistyötehtaassa on tehty yrityksemme oma auditointi, jossa noudatamme samoja periaatteita kuin esim. BSCI:n auditoinneissa noudatetaan. BSCI:n auditointeja ei ole vielä tehty kaikissa käyttämässämme tehtaissa. Olemme BSCI:n jäsen, ja BSCI teettää auditoinnit sertifioimillaan auditoijilla oman aikataulunsa mukaisesti.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

- > Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?
- > Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?
- > Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

Sekä L-Fashion Groupin omissa että BSCI:n sertifioimien audittoijien tekemissä auditoinneissa noudatetaan samoja periaatteita ja selvitetään:

- Järjestäytymis- ja neuvotteluoikeus, syrjintäkielto, oikeudenmukainen korvaus, kohtuulliset työajat, työterveys ja –turvallisuus, lapsityön kielto, nuorten työntekijöiden erityinen suojelu, epävakaiden työsuhteiden kielto, pakkotyön kielto, ympäristönsuojelu, eettinen liiketoiminta)

Auditoinnissa kerätään tarvittavaa dokumentaatiota, johon kuuluu – näihin rajoittumatta – tuotantotiloista otetut valokuvat ja auditoinnin kannalta oleelliset asiakirjakopiot

Audittoijat haastattelevat luottamuksellisesti vapaasti itse valitsemiaan työntekijöiden edustajia ja työntekijöitä.

BSCI:n audittoijat: <http://www.bsci-directory.org/auditors/view/fa.php>

LFG:n audittoijat:

Meillä on Kiinassa kaksi omaa yhtiötä, joissa työskentelee 590 henkilöä mukaan lukien oma tuotantoyksikkömme. Omat laadunvalvojamme (50 hlöä) käyvät viikoittain sopimustehtailta valvomassa tuotantoa ja tuotanto-olosuhteita sekä valvovat Code of Conduct -sopimustemme noudattamista. Seuraamme yhteistyötehtaitamme mahdollisimman laajasti ja tarkasti. Mikäli huolimattomuuksia tai puutteita havaitaan, teemme tehtaan kanssa kehitysohjelmia niiden poistamiseksi. Toistaiseksi emme ole Code of Conduct -sopimuksemme noudattamatta jättämisen vuoksi lopettaneet yhtäkään sopimussuhdetta, vaan olemme saaneet käynnistettyä tarpeellisiksi katsomiamme kehitysprojekteja. Keskittämällä valmistusta yhteen pääalueeseen pystymme panostamaan merkittävästi aikaa ja resursseja sopimustehtaidemme tuotanto-olosuhteiden seurantaan ja valvontaan. Tavoitteemme on toimia kansainvälisiä ja paikallisia lakeja noudattaen, ja yhteistyössä sopimustehtaidemme kanssa parantaa työtehokkuutta, laatuvarmuutta sekä henkilökunnan työskentelyolosuhteita.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toimineet tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Epäkohtia on löytynyt työolosuhteista, mm. riittämätön kohdevalaistus, epäergonomiset työasennot sekä leikkaamojen työturvallisuus. Olemme perehdyttäneet toimittajiamme työolosuhteiden parantamiseen mm. kohdelamppujen käyttöä, työpöytien korkeuden säätöjä ja aputasojen käyttöä koskien. Leikkaamoihin olemme vaatineet suojakäsineet leikkajille sekä systemaattista leikkureiden huoltoa. Nämä parannustoimet edistävät sekä työntekijöiden hyvinvointia että turvallisuutta ja lopulta hyvää laatutasoa. Laadunvalvontaosastomme systemaattisilla tarkastusprosesseilla ohjaamme ja varmistamme työ- ja tuotanto-olosuhteiden tason ja sen säilymisen.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Olemme BSCI:n jäsen. Kaikki alihankkijamme allekirjoittavat sekä BSCI:n että L-Fashion Groupin Code of Conductiin perustuvan hankintasopimuksen. BSCI:n toimintaperiaatteiden mukaisesti työntekijöillä on oikeus oikeudenmukaiseen korvaukseen, joka on riittävä turvaamaan kohtuulliset olot heille itselleen sekä heidän perheilleen. Yhteistyökumppaneiden on noudatettava vähintään laissa määrättyä vähimmäispalkkaa tai alan työehtosopimuksissa määrättyä palkkaa sen mukaan kumpi on korkeampi.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

- > Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?
- > Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?
- > Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidättekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Osalla tavarantoimittajistamme on alihankkijoita. Tavarantoimittajamme allekirjoittavat BSCI:n ja L-Fashion Groupin Code of Conductiin perustuvan hankintasopimuksen. Sen periaatteiden mukaisesti tuottajat itse ja heidän tuotantoprosessiinsa osallistuvat yhteistyökumppanit noudattavat BSCI:n toimintaperiaatteita koko toimitusketjussa. Tällä alueella yrityksillä on varmasti paljon kehitettävää. Olemme sitoutuneet arvoihin, jossa panostetaan kehittämiseen, jatkuvaan parantamiseen ja yhteistyöhön.

Marimekko

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

- > Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?
- > Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Olemme julkaisseet verkkosivuillamme osoitteessa <http://company.marimekko.fi/yritysvastuu/alkupera> keskeisimmät sopimusvalmistajamme kattavan toimittaja- ja tehdaslistan, joka sisältää sekä muodin, kodintuotteiden että laukut ja asusteet -tuoteryhmiemme toimittajat. Vuonna 2014 noin kolmannes (28 %) Marimekon tuotteista valmistettiin ns. riskimaissa, lähinnä Kiinassa (10 %), Thaimaassa (8 %) ja Intiassa (5 %). Valtaosa Marimekon tuotteista, 72 %, valmistettiin Euroopassa.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

- > Jos ei, miksi ei?
- > Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Merkittävät sopimusvalmistajiemme riskimaatehtaat on auditoitu joko BSCI:n tai muun vastaavan auditointijärjestelmän puitteissa. Tavoitteenamme on, että 90 % riskimaaostoistamme on BSCI-auditointien piirissä kuluvan vuoden loppuun mennessä. Maaliskuun 2015 lopun tilanteessa BSCI-auditointien piirissä oli 80 % riskimaaostoista ja BSCI- ja muiden vastaavien auditointien piirissä yhteensä 83 % riskimaaostoista.

Teemme vuosittain toimittaja- ja tehdaskohtaisen auditointi ja tehdasvierailusuunnitelman. Pääasiassa tuotantolaitoksilla vierailaan kerran tai kaksi kertaa vuodessa Marimekon tilausten ollessa tuotannossa.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

- > Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?
- > Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?
- > Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

BSCI:n tehdastarkastukset noudattavat BSCI:n määrittelemää auditointimetodologiaa. Tarkastuskäynnin aluksi tarkastaja tapaa ja haastattelee tehtaan johdon ja avainhenkilöt auditoinnin kannalta. Tarkastaja käy haastattelussa läpi tehtaan omat johtamisjärjestelmät henkilöstön ja työolojen suhteen. Tämän jälkeen tarkastaja tekee tehdaskierroksen, jossa kiinnitetään huomiota esimerkiksi tuotannon työolosuhteisiin, työturvallisuuteen, palo- ja rakennusturvallisuuteen ja tehtaan sosiaalitoihin. Tämän jälkeen haastatellaan työntekijöitä sekä erikseen että ryhmässä ilman tehtaan johdon läsnäoloa. Tarkastaja valitsee itse haastateltavat työntekijät. Lopuksi käydään läpi dokumentteja esimerkiksi työaikojen ja palkkojen varmentamiseksi. Viimeiseksi tarkastaja esittelee tarkastuksen aikana tekemänsä havainnot tehtaan johdolle.

BSCI-tehdastarkastuksia voi suorittaa vain BSCI:n valtuuttamien auditointeihin erikoistuneiden organisaatioiden auktorisoidut tarkastajat. BSCI on määritellyt tietyt osaamis-, kokemus- ja ammattikriteerit järjestelmään hyväksyttävälle auditointiyrityksille sekä yksittäisille auditoiduille. BSCI:llä on myös käytössään ns. BSCI Audit Integrity Program eli auditointien laadunvalvontaohjelma, joka sisältää erilaisia tapoja auditointien laadun ja luotettavuuden valvomiseksi ja varmistamiseksi.

Jo tehtyjen tehdastarkastusten tuloksia validoidaan vuosittaisen suunnitelman mukaisesti esimerkiksi erillisillä Random Unannounced Check eli RUC-käynneillä, jolloin tehtaalla vierailee ennalta ilmoittamattomana ajankohtana eri tarkastaja kuin alkuperäisessä tarkastuksessa. Lisäksi suoritetaan ns. Duplicate Audit -tarkastuksia, jolloin eri tarkastaja tekee täysin samat toimenpiteet kuin alkuperäisessä tarkastuksessa ja katsotaan, päätyykö hän samaan lopputulokseen.

Lisäksi on ns. Field Surveillance auditeja, jolloin alkuperäisessä tarkastuksessa on mukana kolmannen osapuolen edustaja valvomassa, että auditointiprosessi sujuu asianmukaisesti. Lisäksi BSCI valvoo BSCI:n auditointitietokantaan tallennettujen auditointiraporttien laatua ja sisältöä sen varmistamiseksi, että raportit täyttävät niille asetetut sisältö- ja laatuvaatimukset.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toimineet tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Yleisimmät havainnot koskevat puutteellista dokumentaatiota, työaikoja ja työturvallisuutta. Havainnot voivat koskea esimerkiksi yksittäisiä puuttuvia poistumistiekylttejä, puutteellista työaikakirjanpitoa, ylitöitä, puuttuvia ompelukoneiden suojakansia, kemikaalien merkintöjä tai turvakaukaloita tai sitä, että

työntekijät eivät käytä heille osoitettuja suojakäsineitä tai kuulosuojaimia. Osa kehityskohteista, kuten esimerkiksi tarvittavien poistumistiekylttien asentaminen, on suhteellisen helppo ja nopea toteuttaa. Osa kehitystyöstä taas vaatii pitkäjänteistä työnantajan ja työntekijöiden yhteistyötä. Esimerkiksi työturvallisuuskulttuurin rakentamisessa henkilökohtaiset tavat ja tottumukset muuttuvat joskus hitaasti.

Tarkastuksen yhteydessä tarkastaja laatii aina yhdessä tehtaan johdon kanssa suunnitelman ja aikataulun korjaaville toimenpiteille. Auditoitava taho tarkentaa omalta osaltaan toimenpiteet ja niiden aikataulun. Suunnitelman toteuttamista seurataan säännöllisesti ja kun toimenpiteet on suoritettu, viimeistään vuoden kuluttua alkuperäisestä auditoinnista voidaan suorittaa seuranta-auditointi.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Edellytämme lähtökohtaisesti, että sopimusvalmistajamme maksavat työntekijöilleen vähintään lakisääteistä minimipalkkaa. BSCI-auditoinneissa lasketaan lisäksi erikseen ns. perustarpeisiin riittävä palkka, jolloin voimme verrata maksettua alinta ja toisaalta keskiarvopalkkaa tähän ja arvioida palkkatason riittävyttä.

Mielestämme elämiseen riittävä palkkaus on ehdottoman tärkeä tavoite, ja siihen tulisi pyrkiä myös lakisääteisen minimipalkkauksen osalta kaikissa maissa. Riittävän palkan aukoton määrittely on kuitenkin haastavaa. Lasketut palkkatasot eivät sinänsä kerro yksittäisen työntekijän tilanteesta, joka voi vaihdella merkittävästi esimerkiksi asumisolosuhteiden ja perheen koon mukaan. Aloitimme vuonna 2014 tarkemmat palkkakeskustelut valittujen riskimaatoimittajien kanssa. Teetimme myös selvityksen toimittajakohtaisista minimi- ja keskiarvopalkoista sekä käytännöistä ja mahdollisuuksista palkan korottamiseen (esimerkiksi työntekijän oman suoriutumisen, tehokkuuden, tehtäväkierron tai kokemuksen perusteella). Jatkamme palkkaselvitysten tekemistä vuonna 2015 ja pidämme työntekijöiden saaman korvauksen ja sen riittävyden mukana keskusteluissa toimittajien kanssa.

Palkkataso, kuten moni muukin yritysvastuuaihe, on kysymys, jossa yritykset saavat joukolla enemmän aikaan. Siksi meille on tärkeää, että BSCI on palkka-asioissa aktiivinen ja järjestöllä on Suomessa aktiivinen maaryhmä, jossa Marimekko on mukana. BSCI on esimerkiksi mukana Kansainvälisen työjärjestön ILO:n Fair Wages Network -verkostossa. Tavoitteena on kehittää työntekijöiden palkkausta ja työolosuhteita kokonaisvaltaisesti yhdessä sidosryhmien kanssa.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

> Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?

> Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?

> Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidättekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Ostosopimusehtomme kieltävät yksiselitteisesti sopimusvalmistajiamme siirtämästä tuotantoa alihankkijoille ilman meidän lupaamme. Käytännössä meidän on mahdotonta valvoa aukottomasti, käytetäänkö alihankintaa siitä huolimatta. Tästäkin syystä valitsemme kumppanimme huolella ja panostamme hyviin ja luottamuksellisiin suhteisiin sopimusvalmistajien kanssa. Noin 30 sopimusvalmistajaa valmistaa noin 80 prosenttia Marimekon tuotteista, ja monet sopimusvalmistajat ovat pitkäaikaisia kumppaneitamme. Aktiivinen vuoropuhelu ja tiedonjako auttavat molempia osapuolia ennakoimaan esimerkiksi tuotantoaikataulujen suhteen ja näin voidaan jo ennalta ehkäistä mahdollista tarvetta siirtää tuotantoa alihankkijoille.

Nanso Group

(Nanso, Finnwear, Black Horse, Vogue, Norlyn, Amar)

- 1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne.** (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

Nanso Groupin tuotevalikoimaan kuuluu trikootuotteita brändeillä Nanso, Finnwear ja Black Horse sekä sukkahousuja ja sukkia brändeillä Norlyn, Amar ja Vogue. Ns. riskimaissa valmistetaan lähinnä Finnwearin ja Black Horsen trikootuotteita sekä joitain sukkabrändien erikoistuotteita. Nanso-brändin tuotteista noin 90 % valmistetaan omilla tehtailla Suomessa ja Virossa, ns. riskimaista tuodaan lähinnä erikoistuotteita, kuten kodintekstiilejä.

Nanso Groupilla on tällä hetkellä tuotetoimittajia riskimaista Kiinassa (36 % koko tuonnista), Turkissa (41 % koko tuonnista) ja Intiassa (alle 1 % koko tuonnista). Kohdassa 2. lista kaikista Nanso Groupin riskimaissa käyttämistä tehtaista maittain. HUOM! Lista vain Ylen käyttöön, ei julkisuuteen.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

Kaikki Nanso Groupin tuotetoimittajat sitoutuvat sopimuksen yhteydessä noudattamaan BSCI:n toimintaperiaatteita ja lähtemään mukaan järjestelmän auditointiprosessiin. Kaikkia tehtaita ei kuitenkaan ole yhteistyötä aloitettaessa auditoitu. Riskimaista tulevista tuotteista 88 prosenttia tulee BSCI-auditoiduilta tehtailta. Lisäksi joukossa on yksi tuotetoimittaja, jolla on Walmartin sosiaalisen vastuun auditointi suoritettuna.

Ennen ensimmäistä auditointia tehtaot tekevät itsearviointin ja ensimmäisen auditoinnin tuloksena suurin osa tehtaista saa listan korjaavista toimenpiteistä, joita heidän tulee suorittaa ennen uudelleenauditointia. Nanso Group pyrkii parantamaan työolosuhteita riskimaissa ja vaatii tuotetoimittajiaan korjaamaan auditoinneissa havaitut puutteet, mutta ei edellytä, että auditointi olisi suoritettu ennen yhteistyön aloittamista. Huolellisella yhteistyökumppaneiden valinnalla ja rajallisella tuotetoimittajien lukumäärällä Nanso Group on toistaiseksi välttynyt ihmisoikeusrikkomuksilta. Nanso Groupilla ei ole myöskään tullut vastaan yhtään tapausta, jossa yhteistyökumppani ei olisi lähtenyt tekemään korvaavia toimenpiteitä läpäistäkseen BSCI:n uudelleenauditoinnin.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

BSCI-auditoinnin suorittaa aina kolmas, riippumaton osapuoli, joka on koulutettu suorittamaan BSCI-järjestelmän mukaisia tehdastarkastuksia.

Tarkastuksen aikana auditoija käy läpi järjestäytymis- ja neuvotteluoikeuteen, syrjintään, työntekijöiden palkkaukseen, työaikoihin, työterveyteen- ja turvallisuuteen sekä nuoriin työntekijöihin liittyviä kysymyksiä ja niiden dokumentointia.

Yksityiskohtainen lista tarkastettavista asioista on luettavissa BSCI System Manualista, joka on julkinen tiedosto. BSCI System Manual on ladattavissa osoitteesta <http://www.bsci-intl.org/resources/bsci-system-tools-guidelines>

Auditoija haastattelee tehdastarkastuksen aikana tehtaan johdon lisäksi mm. työntekijöiden edustajaa sekä työntekijöitä. Haastatteluun valitaan työntekijöitä eri ryhmistä, kuten naisia, yövuorolaisia sekä mahdollisia kausi- ja oppisopimustyöntekijöitä.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajien tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

Tavallisimmat tehdasauditoinneissa havaitut puutteet liittyvät puutteelliseen dokumentointiin, palkkaukseen (lähinnä ylitöiden korvaamiseen ja niiden dokumentointiin), työajan ylityksiin sesonkiaikoina sekä työturvallisuudessa havaittuihin puutteisiin. Kukin tehdas saa auditointiraportin ja listan korjaavista toimenpiteistä, joita heidän tulee suorittaa. Nanso Groupilla ei ole tullut vastaan yhtään tapausta, jossa yhteistyökumppani ei olisi lähtenyt tekemään korvaavia toimenpiteitä läpäistäkseen uudelleenauditoinnin. Rärkeimpiin ihmisoikeusrikkomuksiin, joihin sovelletaan ns. zero tolerance -periaatetta, ei Nanso Groupin tuotetoimittajien kohdalla ole toistaiseksi törmätty.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Nanso Group edellyttää yhteistyökumppaneidensa maksavan työntekijöilleen oikeudenmukaista korvausta BSCI:n toimintaperiaatteiden mukaisesti. Oikeudenmukaisella korvauksella tarkoitetaan vähintään laissa määrättyä minimipalkkaa tai alan työehtosopimuksessa määrättyä palkkaa sen mukaan, kumpi kyseisessä tapauksessa on korkeampi. Lisäksi yhteistyökumppaneiden tulee varmistaa työntekijöiden saavan lainmukaiset sosiaalietuudet. Nanso Group on panostanut hankinnassaan pitkäaikaisiin yhteistyökumppanuuksiin, jolloin yhteistyökumppani pystyy takaamaan työntekijöilleen työpaikan pysyvyyden sekä maksamaan säännöllisesti vähintään lainmukaista minimipalkkaa. Suurin osa Nanso Groupin käyttämistä tehtaista sijaitsee myös alueilla, joissa paikallinen palkkataso on jo minimipalkkoja korkeampi.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

Vaatteiden valmistusketju on pitkä ja usein myös globaalisti pirstaloitunut, samalla tehtaalla harvoin suoritetaan kaikkia valmistuksen työvaiheita. Nanso Groupissa on tunnistettu toimialan haasteet ja tuotteiden valmistusketjun pirstaloitumisen tuomat riskit. Yhtiön omalla toiminnalla ja yhteistyökumppaneiden valinnalla Nanso Group pyrkii ennaltaehkäisemään epäkohtia. Kolmannen osapuolen suorittamat tehdastarkastukset tehdään toistaiseksi vain Nanso Groupin tavarantoimittajien tehtaisiin, mutta Nanso Group edellyttää tuotetoimittajiltaan tietoa heidän käyttämistään alihankintapaikoista ja omilla vierailuillaan Nanso Groupin ostajat vierailevat myös alihankkijoiden tehtailla.

Reima
(Reima, Tutta, Lassie)

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

> Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?

Näemme melkoisesti vaivaa tuotantolaitosten etsimiseksi ja sopimusten neuvottelemiseksi ja solmimiseksi emmekä sen vuoksi halua julkaista koko listaa kilpailijoillemme.

> Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Kaikki tämänhetkiset valmistusmaamme ovat Finnwatchin käyttämän luokituksen mukaan riskimaita. Valtaosa tuotannosta tapahtuu Kiinassa, jonne olemme aikoinaan rakentaneet oman tehtaan. Kiinassa meillä on myös tuotantoa ja laatua valvomassa oma 30 hengen organisaatio, jonka toimialue käsittää myös muut Aasian maat.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

Auditoimme kaikki tehtaamme itse ja sen lisäksi käytämme ulkopuolisia auditoijia. Olemme olleet BSCI:n jäsen vuodesta 2010, jolloin aloitimme BSCI-auditoinnit. Tavoitteenamme on sataprosenttinen BSCI-auditointi. BSCI-auditoimme aina kaikki uudet tavarantoimittajamme. Tällä hetkellä yli 60 % tuotantovolyymistämme tulee BSCI-auditoiduista tehtaista.

> Jos ei, miksi ei?

> Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa. Käymme jokaisella tuotantolaitoksella vähintään kerran vuodessa. Nämä päivämäärät voimme toki toimittaa (ilman tehtaiden nimiä) mutta siinä kestää jonkin aikaa - kauanko pystytte odottamaan?

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

> Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?

Kaikki BSCI:n edellyttämät aihealueet käydään yhdessä lävitse ja potentiaaliset riskit kartoitetaan. Jos epäkohtia havaitaan, tehdään suunnitelmat niiden korjaamiseksi.

> Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?

Kyllä. Haastateltavat valitsee auditoija, tai me valitsemme heidät itse.

> Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

Tarkastukset tekee BSCI:n osoittama puolueeton auditointiyritys. Lisäksi teemme omia auditointeja käydessämme tehtailla. Käymme jokaisella tuotantolaitoksella vähintään kerran vuodessa.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

Joillakin tavarantoimittajilla on ilmennyt puutteita mm. työajan seurannassa ja sosiaalimaksujen maksamisessa, eikä työturvallisuusmääräyksiä ole aina täysin noudatettu vaaditulla tavalla. Teemme voitavamme näiden havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toiminut tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Jos käy ilmi, ettei jokin asia ole niin kuin on sovittu, Reima tarttuu välittömästi epäkohtaan ja pyrkii löytämään siihen ratkaisun yhteistyössä sopimusvalmistajan kanssa. Mikäli puutos on vakava eikä parannusta saada aikaiseksi seuraavaan auditointiin mennessä, joudumme vaihtamaan sopimusvalmistajaa.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Käytännössä meille ainoa tapa vaikuttaa on valita sellainen toimittaja, joka maksaa työntekijöilleen tarpeeksi. Tästä ei ole olemassa ehdottomia säädöksiä, mutta käymme aiheesta aina keskustelua tehtaiden johdon ja henkilökunnan edustajien kanssa. Monissa tuotantolaitoksissa maksetaan huomattavasti minimipalkkaa suurempia palkkoja, ja vertaamme niitä kyseisessä maassa alalla maksettaviin palkkoihin yleensä.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

Emme hyväksy alihankkijoiden käyttämistä. Omat laaduntarkkailijamme varmistuvat tehtailla käydessään, että tuotanto tosiaan on kyseisestä tehtaasta peräisin.

> Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?

> Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?

> Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidätekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Jos tällaista ilmenisi, sitten luonnollisesti joudumme keskustelemaan sopimusvalmistajan kanssa asiasta vakavasti ja tarvittaessa vaihtamaan sopimusvalmistajaa, mikäli toimintatapa ei muutu.

S-ryhmä

(Sokos, Prisma, S-market; mm. Gossip, House, Actuelle, Ciraf, Kaiio, Aventura, Icon, Premoda)

(huom. tehdaslista erillisenä tiedostona)

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimailla tarkoitamme

<http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

> Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?

> Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Liitteenä lista tehtaista, joilta tällä hetkellä ostamme oma merkki vaatteita mukaan lukien kengät ja laukut. Kyseisen tuoteryhmän myynnistä oma merkki tuotteiden osuus on 24 prosenttia. Tuoteryhmän oma merkki tuotteista riskimaissa valmistetaan 84 prosenttia.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

> Jos ei, miksi ei?

Kyllä.

> Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Yhteistyökumppanimme tarkastaa kaikki tehtaot aina ennen yhteistyön aloittamista ja tekee seurantatarkastuksia säännöllisesti. Lisäksi tehtaille riskimaissa tehdään kolmannen osapuolen toteuttamia BSCI- tai vastaavia auditointeja.

S-ryhmä on vuodesta 2005 ollut mukana BSCI:ssä (Business Social Compliance Initiative), jonka tavoitteina on parantaa riskimaissa tuotteita valmistavien työntekijöiden työoloja kansainvälisten sopimusten vaatimalle tasolle. Jokainen BSCI:n jäsen on sitoutunut yhteisiin periaatteisiin ja niiden edistämiseen toimitusketjuissaan (www.bsci-intl.org/resources/code-of-conduct).

BSCI-periaatteiden toteutumista seurataan kolmannen, riippumattoman osapuolen toteuttamien auditointien avulla.

Liitteenä olevassa tehdaslistassa on viimeisimpien tehtaalle tehtyjen tarkastusten ajankohdat.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään

- > Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?
- > Haastatellaanko työntekijöitä?
- > Miten haastateltavat valitaan?
- > Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

Auditoinneissa tarkastetaan mm. seuraavia asioita:

- tuotantovolyymit ja valmistettavat tuotteet, alihankinta
- työsopimukset ja työehdot
- työaika ja työvuorojärjestelyt
- palkka- ja työaikakirjanpito
- työntekijöiden määrä ja ikä
- tehtaan ja tuotantolinjojen kunto ja turvallisuus
- palo- ja pelastautumisohjeet, sekä muut turvallisuusohjeet
- työterveydenhoito ja ensiapu
- sosiaalitulojen ja asuntoloiden kunto

Auditoinneissa haastatellaan tehtaan kokoon suhteutettu, mahdollisimman edustava otos työntekijöitä siten, että mukana on eri-ikäisiä ja esimerkiksi siirtotyöläisiä, mikäli heitä tehtaalla on. Haastateltavat valitaan satunnaisesti ja ilman tehtaan johdon vaikutusta valintoihin.

BSCI-auditoinnin voi tehdä vain BSCI-järjestelmän hyväksymät, järjestelmän vaatimuksiin koulutuksen saaneet auditointiyritykset, jotka ovat riippumattomia sekä BSCI-järjestelmästä, auditoitavasta yrityksestä ja ostajayrityksestä.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu? Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toimineet tai miten toimitte niiden korjaamiseksi?

Yleisimmät tarkastuksissa havaitut puutteet liittyvät johtamiskäytäntöihin ja dokumentaatioon, työaikaan, palkkaukseen sekä työterveyteen ja -turvallisuuteen (esimerkiksi esteetön pääsy hätätiepoistumisväylille, puutteita paloturvallisuudessa, puutteita tehtaassa käytettyjen koneiden turvallisuudessa).

Mikäli tehtaalta löytyy korjattavaa, käydään puutteet läpi tehtaan kanssa ja tehdään korjaavista toimenpiteistä suunnitelma. Suunnitelman noudattamista valvotaan uudella auditoinnilla.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

BSCI-periaatteissa, joihin S-ryhmä on sitoutunut, edellytetään kunnioittamaan työntekijöiden oikeutta saada oikeudenmukainen korvaus, joka on riittävä turvaamaan kohtuulliset elinolot työntekijöille ja heidän perheilleen. Työntekijöille tulee maksaa vähintään laissa määrättyä vähimmäispalkkaa tai alan työehtosopimuksessa määrättyä palkkaa sen mukaan kumpi on korkeampi. Palkkatason tulee vastata työntekijöiden osaamis- ja koulutustasoa ja perustua säännölliseen työaikaan. Auditorinneissa varmistetaan noudattaako palkanmaksu vähintään vaadittua tasoa.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan? Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat? Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidätekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Mahdollisesta tuotannon siirtämisestä alihankkijalle tulee aina sopia erikseen. Yhteistyökumppanimme tekemissä tarkastuksissa käydään läpi mahdollisten alihankkijoiden käyttö sekä se, miten toimittaja seuraa alihankkijoiden toimintaa. Hankintasopimuksissamme edellytämme, että BSCI periaatteita noudatetaan koko toimitusketjussa ja että tavarantoimittajalla tulee olla menettelytavat joilla se varmistaa että periaatteita noudatetaan myös sen tavarantoimittajien toiminnassa.

Stockmann

(Lindex, Stockmann; BEL, Bodyguard, Bogi, Cap Horn, Cristelle&Co, CUBE CO, Global Essentials, NOOM)

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

> Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?

> Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Stockmannin tavoitteena on viestiä vastuullisuusasioista läpinäkyvästi. Huhtikuussa 2014 Stockmann julkaisi oman tehdaslistansa ensimmäisenä suomalaisena muotiyrityksenä. Lista on päivitetty 30.3.2015 ja se kattaa nyt 83 prosenttia muodin (vaatteet, asusteet, kengät) omien merkkien tavarantoimittajista ja tehtaista, ostohintaan perustuen. Kattavuutta on nostettu alkuperäisestä 73 prosentista ja tavoitteena on nostaa kattavuutta entisestään yhtenäistämällä ostokäytäntöjä sisäisesti. <http://www.stockmanngroup.com/fi/toimittaja-ja-tehdaslista>

Lista Lindexin toimittajista ja tehtaista löytyy Lindexin kotisivuilta. Lista kattaa noin 95 prosenttia Lindexin ostoista. <http://about.lindex.com/en/suppliers-and-factories/>

Lista Seppälän toimittajista ja tehtaista löytyy Seppälän kotisivuilta. Seppälä ei kuulu Stockmann-konserniin 1.4.2015 lähtien, mutta vuoden 2014 osalta raportointimme kattaa myös Seppälän toiminnan. <https://seppala.fi/seppala/SeppalaTehdaslista.htm>

96 prosenttia Stockmann-konsernin muodin omista merkkituotteista valmistetaan BSCI:n riskimaiksi luokittelemilla alueilla. Kiinassa valmistetaan 49 prosenttia, Bangladeshissa 26 prosenttia, Turkissa 8 prosenttia, Intiassa 8 prosenttia, Pakistanissa 3 prosenttia, muissa riskimaissa 1 prosentti ja alhaisen riskin maissa 4 prosenttia.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

> Jos ei, miksi ei?

> Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Stockmannin myymät omien merkkien tuotteet ovat sopimustoimittajien valmistamia. Suurin osa tuotteista eli noin 80 prosenttia ostetaan ostokonttoreidemme kautta Aasiassa.

Kaikkien tehtaiden on ennen yhteistyön aloittamista täytettävä Stockmann-konsernin yhteistyönaloitusvaatimukset ja sitouduttava BSCI:n toimintaperiaatteisiin ja jatkuvaan parantamiseen. Vaatimukset liittyvät mm. työolosuhteisiin, ihmisoikeuksiin ja ympäristöasioihin. Ostokonttorit tarkistavat jokaisen käyttämänsä tehtaan toimintamallit ja laatutason aina ennen sopimuksen tekoa ja tuotannon aloittamista.

BSCI:n riskimaiksi luokittelemissa maissa sijaitseville tehtaille, joissa valmistetaan Stockmann tavaratalojen ja muotiketjujen omien merkkien tuotteita, tehdään säännöllisesti Stockmannin paikallisen henkilökunnan suorittamia omia auditointeja ja kolmannen osapuolen suorittamia BSCI-auditointeja. Mikäli toimintatavoissa

havaitaan puutteita, niiden korjaamiseksi tehdään toimenpidesuunnitelma, jonka toteutumista valvotaan. Paikallisiin työoloihin vaikutetaan myös erilaisten kansainvälisten sopimusten ja aloitteiden kautta.

Vuonna 2014 riskimaissa sijaitsevilla tehtailla suoritettiin yhteensä 216 BSCI-auditointia, 205 omaa auditointia sekä 125 Accord-tarkastusta Bangladeshissa. Yhteensä näitä auditointeja oli 546. Tämän lisäksi paikalliset tuotannon- ja laadunvalvojamme vierailevat tuotantoyksiköissä säännöllisesti varmistaakseen, että tuotanto-olosuhteet vastaavat vaatimuksiamme, ja raportoivat mahdollisista toimintaperiaatteiden rikkomuksista. Tavarantoimittajien suuresta lukumäärästä johtuen emme voi toimittaa tehdaskohtaista tietoa viimeisimmästä käyntipäivästä.

Vuonna 2014 Lindexin vaatteita ostettiin 190 tavarantoimittajalta ja niitä valmistettiin 400 tehtaassa. Stockmannin omien muotimerkkien tuotteita ostettiin noin 150 tavarantoimittajalta ja niitä valmistettiin noin 200 tehtaassa. Puolet tehtaista oli ns. suoria toimittajia ja puolet hankittiin ostokonttoreiden kautta. Seppälän vaatteita ostettiin 136 tavarantoimittajalta ja noin 240 tehtaasta. Tehtaista 90 olivat ns. suoria toimittajia ja 150 tehtaasta ostettiin ostokonttoreiden kautta. Stockmann, Lindex ja Seppälä käyttävät pitkälti samoja tavarantoimittajia ja tehtaita.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

- > Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?
- > Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?
- > Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

Auditoinnit voivat olla ilmoitettuja tai ilmoittamattomia. Auditoinneissa noudatetaan auditointilomaketta ja niissä käydään läpi kaikki BSCI:n toimintaperiaatteiden osa-alueet. Auditoinnin aikana auditoija keskusteleekin tehtaalla johdon kanssa, kiertää kaikki tehtaalla osastot, haastattelee työntekijöitä ja tarkistaa dokumentaation varmistaakseen esimerkiksi että palkat on maksettu ajallaan eikä ylityörajoituksia ole rikottu.

BSCI:n 2009 toimintaperiaatteiden mukaiset osa-alueet ovat johtamiskäytännöt, dokumentointi, työajat, palkkaus, lapsityö, nuoret työntekijät, pakkotyö, järjestäytymisvapaus, diskriminointi ja häirintä, työolot, työterveystilat ja sosiaaliset tilat, työterveys, dormitoriot ja ympäristö.

Työntekijähaastattelut ovat olennainen osa BSCI-auditointeja ja omia auditointeja. Haastattelujen määrä on määritelty BSCI:n toimintaperiaatteissa, ja se on suhteutettu tehtaalla työntekijämäärän mukaan: mitä enemmän työntekijöitä,

sitä enemmän haastatteluita. Haastatteluiden määrää on lisätty BSCI:n uusissa (2014) toimintaperiaatteissa. Auditoinnit uusia toimintaperiaatteita vastaan voi aloittaa toukokuussa 2015.

BSCI-auditoinnit ovat kolmannen osapuolen suorittamia. Auditoidijat ovat BSCI:n akkreditoimia, lista akkreditoituista auditointiyrittäjistä maittain löytyy BSCI:n verkkosivuilta: <http://www.bsci-directory.org/auditors/view/index-fa.php>

Stockmannin omat auditoinnit ovat Stockmannin omien paikallisten ostokonttoreissa työskentelevien vastuullisuusasiantuntijoiden suorittamia. Omissa auditoinneissa käydään läpi samat asiat kuin BSCI-auditoinneissa sekä Stockmannin omat lisävaatimukset, jotka liittyvät mm. ympäristöasioihin ja kiellettyihin kemikaaleihin.

Bangladeshin Accord-tarkastukset ovat Bangladeshin palo- ja rakennusturvallisuutta koskevan sopimuksen (the Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh) mukaisia tarkastuksia, ja niitä suorittavat sopimuksessa määritellyt ulkopuoliset auditoidijat. Tarkastuksia on kolmenlaisia, ja ne kohdistuvat paloturvallisuuteen, sähköasennuksiin sekä rakenteisiin, johon kuuluvat esimerkiksi rakennusten lujuuslaskelmat.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toimineet tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Jokaisen auditoinnin jälkeen laaditaan tarkastusraportti ja korjaava toimenpidesuunnitelma. Toimenpidesuunnitelmassa jokainen tehtävä aikataulutetaan ja edistymistä seurataan. Yleisimmät havaitut puutteet BSCI-auditoinneissa ja omissa auditoinneissa liittyvät seuraaviin viiteen aihealueeseen: johtamisjärjestelmät, dokumentaatio, ammattiliiton jäsenyys, palkat ja korvaukset, sekä työajat. Tarkemmat tiedot verkkosivuillemme: <http://www.stockmanngroup.com/fi/ihmisoikeudet-ja-tyoolot>

Bangladeshin palo- ja rakennusturvallisuussopimuksen mukaisissa tarkastuksissa yleisimpiä havaittuja rikkomuksia ovat olleet palo-ovien, automaattisten sadettimien tai palohälytysjärjestelmän puute sekä poistumisteiden tai porttien lukitseminen. Kiireisimmät puutteet on nyt korjattu, ja yksi tehdas siirsi toimintansa kokonaan uuteen rakennukseen. Tarkastusraportit ja toimenpidesuunnitelmat ovat julkisia: <http://accord.fairfactories.org/ffcweb/Web/ManageSuppliers/InspectionReportsEnglish.aspx>

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Toimintaperiaatteiden ja paikallisen lainsäädännön mukaan tavarantoimittajien on maksettava työntekijöilleen vähintään lakisääteistä minimipalkkaa. Palkkojen maksua valvotaan BSCI-auditointien ja omien auditointien avulla. Olemme tietoisia että minimipalkka on harvoin riittävä kattamaan työntekijän perustarpeet ja takaamaan myös vapaasti käytettävää tuloa. Mielestämme tehdastyöläisen on pystyttävä elättämään itsensä ansaitsemallaan palkalla. Teemme aktiivisesti töitä valvoaksemme, että tehtailla maksetaan lain säätämä minimipalkka ja että ylitöistä maksetaan sovitusti. Valvomme tilannetta BSCI-auditoinneilla sekä omilla auditoinneilla ja niihin kuuluvilla tehdastyöntekijöiden haastatteluilla. Haastatteluilla seuraamme myös työntekijöiden etenemistä palkkaluokissa, eli että työntekijän palkkaa nostetaan, kun työvuosia kertyy tai työtehtävät muuttuvat vaativimmiksi. Minimipalkka on vähimmäisvaatimus, ja esimerkiksi Bangladeshissa tarkistustemme mukaan Stockmann-konsernin käyttämissä tehtaissa suurin osa työntekijöistä kuuluu ylempiin palkkaluokkiin ja ansaitsee minimipalkkaa korkeampaa palkkaa.

Uskomme, että kansallisen minimipalkan nostaminen on avain yleisen palkkatason nostamiseen, sillä samalla palkat nousevat myös korkeammissa palkkaluokissa. Olemme Bangladeshissa vedonneet maan viranomaisiin minimipalkan nostamiseksi yhdessä muiden yritysten kanssa.

Kehotamme tavarantoimittajia takaamaan oikeudenmukaisen palkan työntekijöilleen ja parantamaan hyvinvointia erilaisten etuuksien, kuten lastenhoidon, ilmaisen työpaikkaruokailun ja työmatkakuljetusten avulla, sekä terveys- ja talousvalistuksen kautta, jota toteutamme HER-projektin (Health Enables Return) muodossa.

Teemme töitä palkka-asian eteen BSCI:n kautta, mutta myös ottamalla esimerkiksi muista aloitteista. Seuraamme aktiivisesti riittävästä palkasta käytävää keskustelua, osallistumme pyöreän pöydän neuvotteluihin ja muihin aiheeseen liittyviin aloitteisiin sekä mietimme uusia tapoja lähestyä tätä ongelmaa esimerkiksi vastuullisuusverkosto Fair Labor Associationin ylläpitämän Fair Wage Networkin, Better work -verkoston ja erilaisten neuvottelujen kautta.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

- > Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?
- > Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?
- > Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidätekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Tavarantoimittajien edellytetään aina toimittavan etukäteen listan mahdollisesti käyttämistään alihankkijoista. Myös ilmoitetuissa alihankkijoiden tuotantolaitoksissa vieraillaan ja niihin tehdään auditointeja. Bangladeshissa alihankkijoiden käyttö on riskianalyysin perusteella kielletty kokonaan. Tämän periaatteen rikkominen johtaa toimittajayhteistyön välittömään lopettamiseen. Varmistaaksemme, että luvatonta alihankinnan käyttöä ei tapahdu, tarkistamme ennen tilauksen tekoa tehtaan kapasiteetin ja pyrimme vierailemaan tehtaalla tuotannon aikana varmistaaksemme, että tuotteet valmistetaan sovitussa tehtaassa.

Texmoda Fashion Group (MODA, Jim & Jill; s.t.i, Stocker&co)

Texmoda on FTA:n jäsen ja olemme mukana BSCI järjestelmässä. Järjestelmään kuulumista tärkeämpänä pidämme hyviä ja pitkäaikaisia henkilökohtaisia suhteita käyttämiimme tavarantoimittajiin. Olemme tehneet yhteistyötä monien meidän tavarantoimittajien kanssa yli 20 vuoden ajan. Texmodan oman tuonnin arvo vuositasolla on alle 5 miljoonaa euroa (vrt. koko Suomen vaatu- ja vaatetuonti 2013: 1,5 miljardia euroa Tullin tilaston mukaan). Osa tavarantoimittajistamme käyttää alihankkijoita ja meillä on käynnissä kartoitus, jossa listaamme kaikki käyttämämme tehtaot sekä niiden alihankkijat. Julkistamme käyttämämme tavarantoimittajat tämän vuoden aikana, kun saamme listauksen valmiiksi.

Valtaosa tuotteistamme valmistetaan Kiinassa, joskin Baltian maiden osuus (Liettua, Latvia) tuotannosta kasvaa jatkuvasti ja on tällä hetkellä noin 30%.

Kokonaisuudessaan BSCI:n riskimaa-luokituksen mukaisesti noin 75% tuotannostamme tulee riskimaista. Riskimaissa käyttämistämme tavarantoimittajista 40% tuotannostamme tulee BSCI auditoilta tehtailta (tilanne 28.4.2015). Omat tuotepäällikkömme pyrkivät käymään tuotantolaitoksilla itse, mutta Kiinassa olemme käyneet vain muutamilla tehtaillamme. BSCI auditoinneissa tehtaita arvioidaan 4-6 portaisella asteikolla. Useimmiten mahdolliset auditointien huomautukset tehtaalle tai heikoimmat arvosanat annetaan tehtaan johdolle yrityksen vastuukysymysten tiedottamisesta koko henkilöstölle. Keskustelemme mahdollisista puutteista toimittajiemme kanssa ja useimmat toimittajat korjaavat mahdolliset puutteet läpäistäkseen uudelleenauditoinnin.

Texmoda haluaa olla omalta osaltaan varmistamassa, että koko sen käyttämässä tuotantoketjussa maksetaan kaikille työntekijöille elämiseen riittävää palkkaa. Elämiseen riittävän palkan laskentamallina auditoinneissa käytetään SA8000 standardia, jota pidetään tiukimpana ja laajimpana sosiaalisen vastuun

arviointijärjestelmänä. Vertaamme tuotantolaitosten maksamaa vähimmäispalkkaa SA8000 standardin mukaan laskettuun elämiseen riittävään palkkaan.

Veljekset Halonen

(mm. Z.I.P.jeans, Young Line, Create, Trendy Line, Classic Line, Chic Femme, eighty8)

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne.

Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?

Emme ole julkistaneet listaa käyttämistämme toimittajista ja tehtaista liikesalaisuuksiin ja kilpailuun liittyvistä syistä. On myös todennäköistä, että toimittajamme ja tehdaslistat tulevat muuttumaan BSCI järjestelmän myötä, johon liityimme maaliskuussa 2015.

Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Kokonaisostostamme 8,6 prosenttia tulee riskimaista, jakautuen seuraavasti:

Kiina 7,6 %

Vietnam 0,5 %

Intia 0,3 %

Turkki 0,1 %

Thaimaa 0,1 %

Omien merkkienme ostoista 62 prosenttia tulee riskimaista, jakautuen seuraavasti:

Kiina 54,6 %

Vietnam 3,6 %

Intia 2,0 %

Turkki 0,9 %

Thaimaa 0,6 %

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi? Jos ei, miksi ei?

Omia merkkejämme valmistavista tehtaista olemme itse tarkistuttaneet tähän mennessä yhteensä 6 % vuosina 2011-2013. Kyseessä ovat isoimmat ja merkittävimmät toimittajamme, joille ei ole tehty aiempia auditointeja tai jotka eivät

vielä ole BSCI -järjestelmän piirissä. Koska tarkastuksista on aikaa jo 2-3 vuotta, Nikolai Sourcing on aloittanut uudet tarkastukset maaliskuussa 2015.

Vuoden 2015 aikana tarkastetaan vähintään 20 tehdasta, joilla ei ole suoritettu BSCI auditointeja. Tehdastarkastuksissa käytämme Nikolai Sourcingin vastuullisuuspalveluita, jotta tarkastukset voidaan suorittaa pätevien sosiaalisen vastuun auditoijien toimesta. Tämän lisäksi osa käyttämistämme tehtaista on jo BSCI -järjestelmän mukaisesti auditoituja.

Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Omat tehdastarkastuksemme Kiinassa on suoritettu Nikolai Sourcingin toimesta seuraavina

ajankohtina:

Tehdas A: 15.12.2011

Tehdas B: 8.11.2012

Tehdas C: 12.11.2012

Tehdas D: 13.11.2012

Tehdas E: 21.11.2012

Tehdas F: 22.11.2012

Tehdas G: 13.12.2012

Tehdas H: 17.12.2012

Itse vierailemme tehtailla 6-8 kertaa vuodessa, ja keskustelemme toimittajien kanssa myös vastuullisuusasioista ja vastuullisuustarkastusten vaatimien toimenpiteiden etenemisestä.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

> Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?

Tehdastarkastukseen kuuluvat seuraavat vaiheet: 1) dokumenttien tarkastus (esim. palkka- ja

työaikakirjanpito, työsopimukset, palkkakuitit, henkilöllisyystodistusten kopiot, työterveys- ja

turvallisuusohjeistukset ja muut henkilöstökäytännöt) 2) tehtaan johdon haastattelu 3) työntekijöiden haastattelut 4) tehtaan ja muiden tilojen kuten ruokalan ja asuntoloiden tarkastus.

> Haastatellaanko työntekijöitä, miten työntekijät valitaan?

Auditoija valitsee haastateltavat työntekijät satunnaisesti; tehtaan johto ei voi vaikuttaa asiaan. Satunnaisotannan lisäksi haastatteluun voidaan ottaa tehdaskierroksella lisää henkilöitä, mikäli havaitaan jotakin poikkeavaa (esimerkiksi henkilö näyttää erityisen nuorelta tai ei ole työasussa).

> Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

Auditoijat ovat suomalaisen Nikolai Sourcing nimisen yrityksen omia työntekijöitä, jotka työskentelevät Nikolai Sourcingin Kiinan toimipisteessä. Heillä on SGS:n Social Systems Lead Auditor ja SA8000 -koulutus, sekä useiden vuosien kokemus laadun ja sosiaalisen vastuun auditoinneista SGS:llä.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

Tarkastusten perusteella suurimmat puutteet ovat liittyneet työturvallisuuteen, ylitöihin ja palkkaukseen. Työturvallisuusohjeissa on havaittu puutteita, ja turvallisuuskoulutuksia ja -harjoituksia ei järjestetä riittävän usein. Joissakin tehtaissa turvallisuusvälineitä ei ole huollettu asianmukaisesti. Ylityömäärät ovat osassa tehtaita liian suuria erityisesti sesonkien aikana. Palkkauksessa havaitut puutteet liittyivät pääasiassa suoriteperusteiseen palkkaukseen sekä ylityötunneista maksettuihin korvauksiin.

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toiminnut tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Jokaisesta tehdastarkastuksesta tehdään tarkan raportin lisäksi lista vaadituista korjaavista toimenpiteistä aikatauluineen. Lista käydään läpi yhdessä asiakkaan kanssa ja tehdas sitoutuu korjaamaan tarkastuksessa havaitut puutteet määräaikaan mennessä. Koska tarkastuksista on aikaa jo 2-3 vuotta, Nikolai Sourcing on aloittanut uudet tarkastukset maaliskuussa 2015. Vuoden alussa olemme ottaneet yhteyttä kaikkiin omien merkkien toimittajiimme ja teemme tarkastukset vuoden 2015 aikana vähintään kahteenkymmeneen tehtaaseen.

Jotta pystymme tulevaisuudessa tarkastamaan suuremman osan tehtaistamme säännöllisin väliajoin ja keskittämään tuotantoamme tarkastetuille tehtaille, olemme

liittyneet BSCI -järjestelmään maaliskuussa 2015. Olemme sopineet, että meille tehdastarkastuksia tehnyt Nikolai Sourcingin auditoija opastaa ja tukee toimittajiamme BSCI auditointeihin valmistautumisessa niillä tehtailla, joilla BSCI auditointeja ei ole vielä tehty.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Tarkastuksissamme ei lasketa elämiseen riittävää palkkaa. Palkkaa verrataan paikallisen alueen lainmukaiseen minimipalkkaan. Lähes kaikki käyttämämme kiinalaiset tehtaot sijaitsevat eteläisessä Kiinassa ja Shanghain alueella, joissa palkkataso on korkeampi kuin esimerkiksi Kiinan keskiosissa. Kiinassa palkkataso on noussut moniin muihin riskimaihin verrattuna mm. kehittyvän työlainsäädännön ja työntekijöiden suuren vaihtuvuuden vuoksi.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

Useimmat tavarantoimittajistamme käyttävät alihankkijoita jotka hoitavat osia tuotantoprosessista. Toimittajiemme omilla tehtailla suoritetaan pääsääntöisesti leikkaus, ompelu, viimeistely ja pakkaus. Tärkeimmät toimittajamme käyttävät meidän valitsemiamme kankaita ja materiaaleja, jotka tulevat riskimaiden ulkopuolelta.

> Miten näiden alihankkijoiden tehtaot tarkastetaan? Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat? Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidätekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte sen?

Tähän mennessä emme ole ulottaneet tarkastuksia suoria toimittajiamme pidemmälle tuotantoketjussa, mutta BSCI järjestelmään liittymisen myötä tulemme kiinnittämään tähän asiaan enemmän huomiota. Jatkossa tulemme keskittämään tuotantoa BSCI -tarkastettuihin tehtaisiin ja harkitsemme myös muita tarvittavia toimenpiteitä tuotantoketjumme vastuullisuuden varmistamiseksi.

Bestseller

(mm. Vero Moda, Only, Vila, Pieces, Jack & Jones, Selected Femme/Homme, Name It, Mamalicious)

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimailla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

Our primary sourcing countries are China, India, Bangladesh, Turkey and Italy.

> Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?

We do not think that publishing our supplier list will make any difference for the workers. What really makes a difference is that we use our influence to create improvements at the factories in close collaboration with our suppliers. However, we do share our supplier list with those stakeholders that we have established a long-term collaboration with, e.g. The International Accord on Fire and Building Safety, and who will actively help us improve conditions within areas where we are lacking resources or knowledge ourselves.

> Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

Yes, all factories producing for BESTSELLER are audited by either our own audit team or external audit partners. External auditing companies visit our suppliers to check up on their ability to follow our Code of Conduct. If they experience any issues that need to be followed up on, they contact one of our own auditors located in the specific country. Then, in close cooperation with the supplier, our auditors make a plan for improving the issue(s) within a reasonable time. Afterwards, our auditors check up on the suppliers regularly and help them improve consistently.

In countries where we don't have our own auditors, external auditing companies do both initial and follow-up audits. Read more about our Code of Conduct under policies and guidelines

<http://about.bestseller.com/en/SustainabilityContent/Policies-and-guidelines.aspx>.

> Jos ei, miksi ei?

> Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

BESTSELLER has more than 300 suppliers and 700 factories, it will therefore be too comprehensive to provide you with the total list of audit dates etc. However, we

have a very systemized audit programme with established audit frequencies. You can read more about the audit programme in the sustainability report www.bestseller.com/sustainabilityreport2013

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

Audits are conducted based on our Code of Conduct and we have specified BESTSELLER standards and guidelines which the auditors are to follow.

> Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?

Management systems, forced labour, working hours, freedom of association, child labour/juvenile workers, wages/benefits, employee documents/records, subcontracting/homeworkers, discrimination/abuse/harassment, health & safety, fire safety and emergency, environment,

> Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?

Employees are always interviewed during audits and they are randomly selected by the auditors. We always make sure to have a minimum of 10 employees to be interviewed to ensure confidentiality and at larger factories more than 10 employees are interviewed

> Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

We partner up with internationally recognized audit companies and we have our own local teams in China, India, Bangladesh, Italy and Turkey.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

It varies a lot what kind of deficiencies or non-compliances are found and we have established our own rating system to keep track of performance and compliance level. You can find detailed information about our rating system and performance on page 18-20 in our sustainability report. The most common non-compliance issues are inconsistency between working hours and payroll transparency, violations within environment, health and safety.

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toiminnut tai miten toimititte niiden korjaamiseksi?

When finding non-compliances, we begin with making an action plan with deadlines for the necessary improvements. These deadlines are determined in close cooperation with the supplier. If a supplier continues not to comply with the

agreements made, a determination of the cooperation can be the consequence. It is important to us that our suppliers are willing to develop and work hard to make progress within the areas that we require.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

We believe that the workers at the factories have the right to receive a fair living wage, and our suppliers sign our Code of Conduct which states that factory workers have a right to receive at least the statutory minimum wage of the specific country: nevertheless we encourage our suppliers to pay more.

Many of BESTSELLER's products are manufactured in development countries where the living standards are far from the level in western countries. However, by being present in these countries we can contribute to improving the conditions of thousands of people. We acknowledge that the wages in some of these countries are too low, but ensuring higher wages is a process that takes time and requires the involvement of both buyers, labour organisations and the national governments.

BESTSELLER does not own any of the factories where our products are manufactured, and as we are not the only buyers, we cannot as a single company dictate higher wages. Firstly because it would be unfair to demand that the workers making our products should earn more than the workers sitting next to them manufacturing for another brand. Secondly, because it would be impossible for us to ensure that the extra money we pay for our products would go directly to the workers. Last but not least we must recognize that raising the wages at one factory may create riots in the local communities.

Therefore, we support a collaborative action by western brands to make the local governments raise the minimum wage. This way we can ensure equal rights for all workers in the country. In 2014 the minimum wage in Bangladesh was raised by 67% which is certainly a step in the right direction, but we will continue to put pressure on the Bangladeshi government until a reasonable level is reached.

You can find more information about our actions concerning living wage in the sustainability report page 42.

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

In our Code of Conduct we state that all suppliers are obligated to communicate the CoC to their sub-suppliers.

We are currently in the process of mapping our supply chain to ensure transparency and traceability. With more than 700 factories this is a complex and demanding task. We have therefore chosen to focus on our key suppliers and core products. We have started up pilot projects regarding detailed mapping and evaluation of the supply chain. The past years we have focused on selecting the right trim subcontractors, who produce zippers, buttons, strings and the like and recommending them to our main manufactures. We can now see that is a large increase in the usage of these recommended subcontractors.

In Bangladesh we focus on cooperating with suppliers with vertically integrated production.

- > Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?
- > Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?
- > Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidätekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Gina Tricot

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

- > Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?
- > Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Ett arbete pågår just nu med att lägga ut listan med fabriker på vår hemsida, det testas tekniskt och vi kontrollerar adresser, enheter etc. Beräknar vara klara med detta senast slutet av maj. Vi följer BSCI lista med riskländer och ca 92 % av våra order läggs hos leverantörer i riskländer.

Listan kommer att finnas på vår sida för The Good Project, här samlar vi statisk information, som tex uppförandekod och hållbarhetsredovisning och månadsvis producerade temanummer om Gina Tricot-världen och hållbarhet.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

> Jos ei, miksi ei?

> Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Det första steget i granskningen av en leverantör är en självutvärdering, som syftar till att skapa insikt kring BSCIs uppförandekod. Efter detta sker en första revision. Vid nya leverantörer godkänner vi även andra audits som tex ETI/Sedex. Vi vill alltid att första kontroll görs innan orderläggning, men undantagsvis har vi lagt en första order och därefter gått vidare med inspektion.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

> Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?

> Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?

> Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

De flesta inspektioner sker enl BSCI auditing program eftersom vi är medlemmar i BSCI (2008). Under våren 2015 pågår implementeringen av uppföljningsprogram enl den uppdaterade uppförandekoden, vilket gör att det finns båda information om den tidigare metoden och den nya blandat på BSCIs hemsida. Inspektionerna täcker 13 områden, bla diskrimineringsförbud, förbud mot barnarbete, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen samt hänsyn till miljön. Nytt för 2015 är att det mesta av informationen kring BSCI finns samlad i en manual som är tillgänglig för alla, här hittar ni den:

<http://www.bsci-intl.org/resources/bsci-system-tools-guidelines>

Här finns mer information om uppföljning:

<http://www.bsci-intl.org/our-work/monitoring>

Intervjuer sker vid kontroller, urval sker slumpmässigt av revisorerna. BSCI ansvarar för urval och kontroll av revisionsföretag, här finns en lista

<http://www.bsci-directory.org/auditors/view/index-fa.php>

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toiminut tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Ett nära samarbete med våra leverantörer en förutsättning för att våra varor ska leva upp till de krav vi har på design och kvalitet och att de fabriker där produktion sker

uppfyller kraven i vår uppförandekod. Vi besöker fabrikerna kontinuerligt i samband med produktutveckling och för att informera om samt utföra inspektioner för efterlevnad av uppförandekoden. Detta är ett arbete som tar tid och som är en ständigt pågående process. Vid en inspektion dokumenteras avvikelser mot uppförandekoden, de vanligaste bristerna är brister inom områdena arbetstid och löner. Brister följs upp med leverantörerna, tex vid uppföljning av Corrective Action Plan, personliga möten och uppföljningsinspektioner.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Gina Tricot äger inga egna fabriker utan köper varor från leverantörer i ett flertal länder. Vår uppförandekod kräver utbetalning av minimilön plus övertidskompensation. Minimilöner beslutas av länders regeringar. Då minimilön ofta inte är tillräckligt för att täcka en arbetare och familjens grundläggande behov, måste den regelbundet revideras av lokal regering för att reflektera kostnadsökningar för grundläggande konsumtionsvaror.

BSCI anser att hållbart tillvägagångssätt för att öka lönerna för textilarbetare är genom lokal lagstiftning och baserad på diskussioner mellan lokala intressenter. Därför är BSCI's involverad i ett nätverk av "Round Tables" i tillverkningsländerna som samlar representanter från regeringar, fackföreningar, NGO's, och leverantörer samt exportorganisationer. Dessa möten hjälper till att lyfta strategiska frågor så som löner med den lokala regeringen som ansvarar för landets anställda.

Gina Tricot vill poängtera att det är en regerings uppgift att tillgodose sina medborgares mänskliga rättigheter – och det är ett företags uppgift att poängtera att en förutsättning för handel är att den bidrar till positiv utveckling. Självklart ska minimilöner gå att leva på och poängen med just minimilöner är att de gäller för alla i en bransch och ett land.

6. Onko riskimaissa käytämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

- > Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?
- > Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?
- > Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidättekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Leverantörerna skriver under ett avtal som bla innehåller att eventuell subcontracting måste godkännas i förväg av Gina Tricot. Vid en eventuell subcontracting är leverantören skyldig att följa upp den produktionen, detta regleras bla i uppförandekoden. Vid en BSCI inspektion finns det också frågor kring subcontracting och subsuppliers, bla kontroller hur uppföljningen ser ut.

Textil tillverkning är svår för att den innehåller ofta många steg innan det är en färdig vara, vi har idag inte kontroll på alla steg utan de flesta kontroller sker i sista ledet (sömnad). Att det förekommer icke godkänd subcontracting ser vi som ett stort problem och det är en fråga som vi kontinuerligt diskuterar med leverantörerna.

HM

1. Ppydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

> Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?

> Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Tiedot tavarantoimittajistamme löytyvät täältä: www.hm.com/supplierlist. Lista kattaa 98,5% tuotantovolyymistamme. Se kattaa myös tehtaata, jotka vastaavat tiettyjen toimintojen (kuten pesu ja painatus) alihankinnasta tavarantoimittajillemme. Tänä vuonna laajensimme listaa, ja julkistamme nyt myös nimi- ja osoitetiedot tavarantoimittajiemme käyttämisestä tärkeimmistä kangas- ja lankavalmistajista, jotka kattavat tuotteistamme n. 35%.

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

> Jos ei, miksi ei?

> Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Asetamme tavarantoimittajillemme korkeat standardit ja vaatimukset ja tarkistamme säännöllisesti, kuinka hyvin he noudattavat standardejamme. H&M ei omista tehtaita, vaan työskentelemme n. 850 itsenäisen alihankkijan ja 1 900 tehtaan kanssa. H&M:llä on yli 2 500 työntekijää 21 tuotantokonttorissa, jotka sijaitsevat

tuotantomaissa ympäri maailman. Tämä antaa meille ainutlaatuisen läsnäolon tavarantoimittajiemme lähellä:

- Pystymme suorittamaan tuhansia tehdastarkastuksia vuosittain, pääosin etukäteen ilmoittamatta, ja auttaa tavarantoimittajiamme tekemään tärkeitä parannuksia toimintaansa.
- Pystymme menemään tarkkailua syvemmälle ja tarjoamaan koulutusta, tukea ja selkeitä liiketoiminnallisia palkkioita parannuksista, joita tavarantoimittajamme tekevät.
- Meidän on helppo vieraila tehtaissa ja kouluttaa työntekijöitä heidän oikeuksistaan. Olemme tehneet tätä jo Intiassa ja Bangladeshissa.
- Pystymme haastattelemaan tuhansia työntekijöitä vuosittain tarkistaaksemme esimerkiksi, tietävätkö he, miten heidän palkkansa lasketaan.

Vuonna 2014 84% tavarantoimittajistamme auditoitiin vähintään kerran. Tarkastustiheys vaihtelee laajasti riippuen markkina-alueen riskeistä, tuotetyypeistä ja itsenäisten tehtaiden aiemmasta suoritushistoriasta. Jokainen aktiivinen suora tavarantoimittajatehdas tarkistettiin vuonna 2014 keskimäärin 1,5 kertaa. Teimme kyseisenä vuonna yhteensä 3 623 tehdastarkastusta.

Lisää tietoja tehdastarkistuksista nettisivuiltamme: hm.com/monitoring ja vuoden 2014 kestävä kehityksen raportista: http://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/reports/Conscious%20Actions%20Sustainability%20Report%202014_en.pdf

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

- > Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?
- > Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?
- > Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

Yli 2 500 työntekijää 21 tuotantokonttorissamme ympäri maailmaa ovat läheisessä yhteydessä tavarantoimittajiimme. Lisäksi H&M:llä on n. 170 työntekijää, joiden päätehtävä on työskennellä yritysvastuun parissa. Pääkonttorillamme yritysvastuutiimi koostuu yli 20 henkilöstä, jotka vastaavat globaalien tavoitteiden kehittämisestä, niiden seurannasta sekä muiden osastojen rohkaisusta ja opastamisesta kestävästä kehitystä edistäviin tekoihin. Noin 50 nk. kestävä kehityksen koordinaattoria työskentelee eri osastoilla eri maakonttoreissa, ja tukee globaalin yritysvastuustrategian toteutumista omissa organisaatioissaan. Yli 100 yritysvastuutiimiläistä työskentelee 21 tuotantokonttoristamme käsin. He työskentelevät suoraan tavarantoimittajiemme kanssa ja tukevat heitä

toimintasäännöstömme noudattamisessa ja auttavat kehittämään kestävämpää tuotantoketjua.

Auditointiohjelmamme Full Audit Programme koostuu yli 200 kysymyksestä ja sisältää visuaalisen tarkastuksen tehtaasta, tehtaan johdon haastatteluja, dokumenttien tarkastuksia ja työntekijöiden haastatteluja. Esimerkiksi vuonna 2014 teimme 13 695 työntekijähaastattelua. Full Audit Programme kattaa kaikki suorien tavarantoimittajiemme tehtaot huolimatta siitä, omistetaanko ne suoraan vai ovatko ne tavarantoimittajiemme alihankkimia. Lisäksi ohjelma kattaa enenevässä määrin myös ei-kaupallisten tuotteiden tavarantoimittajia ja tavarantoimittajien tavarantoimittajia, kuten kangas- ja lankavalmistajia. Jokainen ohjelman kattavista tehtaista tulee auditoida kahden vuoden välein, ja välissä tulee olla 3 seurantatarkastusta.

Suorittamalla tehdastarkastukset itse saamme välittömästi kattavan kuvan siitä, miten hyvin tavarantoimittajamme noudattavat sosiaalisia ja ympäristövaatimuksiamme.

Lisää tietoja tehdastarkastuksista nettisivuiltamme: hm.com/monitoring ja vuoden 2014 kestävä kehityksen raportista: http://sustainability.hm.com/content/dam/hm/about/documents/en/CSR/reports/Conscious%20Actions%20Sustainability%20Report%202014_en.pdf

Olemme myös Fair Labour Associationin jäsen, tästä lisää: <http://sustainability.hm.com/en/sustainability/commitments/choose-and-reward-responsible-partners/beyond-monitoring/monitoring-grading/independent-monitoring-verification.html>

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajien tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toimint tai miten toimisitte niiden korjaamiseksi?

Olemme selkeästi sitoutuneet työskentelemään yhdessä tavarantoimittajiemme kanssa parannusten eteen mieluummin kuin liikesuhteiden päättämiseen. Jos tavarantoimittaja kuitenkin on haluton työskentelemään kanssamme parannusten eteen, tai ei noudata minimivaatimuksiamme, toimimme esimerkiksi niin, että vähennämme tilausmääriä varoituksena tai – viimeisenä vaihtoehtona – päätämme liikesuhteen.

Mikäli päätämme liikesuhteen, oli kyseessä sitten yritys vastuullinen tai muu liiketoiminnallinen syy, toimimme vastuullisten phase-out-standardiemme mukaan. Tämä antaa kyseiselle tavarantoimittajalle tietyn siirtymisperiodin uusien asiakkaiden etsimiseen, ja vältämme työttömyyttä.

Raportti tavarantoimittajiemme tehdastarkistuksista yksilöitynä yli 200 Full Audit Programmen kysymykseen löytyy täältä:

<http://sustainability.hm.com/en/sustainability/downloads-resources/resources/supplier-compliance.html>

Yllä olevalla verkkosivuilla oleva data antaa yksityiskohtaisen yleiskuvan standardien ja vaatimusten noudattamisen tasosta. Nettisivuilla olevat luvut edustavat kunkin tehtaan edellisen tarkastuksen tulosta.

Palkitsemme hyvät yritys vastuusuoritukset pitkällä liikesuhteilla ja kasvumahdollisuuksilla. Noin 850 alihankkijastamme 160 on ns. strategisia kumppaneitamme, jotka valmistavat lähes 60% tuotteistamme.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Jokaisen muotiteollisuudessa työskentelevän tulee ansaita toimeentuloon riittävää palkkaa – riippumatta siitä, ketä he ovat ja missä he työskentelevät. Ei ole olemassa universaalia määritelmää tai tiettyä summaa, joka määritellään toimeentuloon riittäväksi palkaksi. ILO:n ja globaalien ammattiyhdistysten mukaan taso tulisi määritellä vuosittaisen palkkaneuvottelujen kautta, joihin osallistuvat työntekijät, tehtaan omistajat ja hallitukset. Olemme tästä ILO:n ja globaalien ammattiyhdistysten kanssa samaa mieltä.

Loimme vuonna 2013 urauurtavan etenemissuunnitelman toimeentulon riittävien palkkojen edistämiseksi tuotantomaissa. Tämä on suunnitelmamme luoda globaali muutos osto- ja alihankintakäytäntöihin, työntekijöiden oikeuksiin ja hallitusten vastuuseen. Aloitimme nk. Fair Wage -metodin toimeenpanon valikoiduissa roolimallitehtaissa, ja yksi tuloksista on palkkojen nousu samalla kun ylityöt ovat vähentyneet. Työstämme nyt samantyyppisten järjestelmien toimeenpanoa kaikilla strategisilla tavarantoimittajillamme viimeistään vuoteen 2018 mennessä. Nämä 160 strategista tavarantoimittajaa valmistavat lähes 60% tuotteistamme. Palkkojen nostaminen tekstiilialalla on jaettu vastuu, joka kuuluu monelle sidosryhmälle. Palkkastrategiamme sitouttaa ostajana meidät, palkkojen maksajina tavarantoimittajamme, tekstiilityöntekijät, jotka osallistuvat palkkaneuvotteluihin sekä kansalliset hallitukset, joilla on viime kädessä vastuu siitä, että vuosittaiset palkkaneuvottelut järjestetään ja minimipalkat määritetään.

Lisää tietoa Fair living wage -strategiastamme täällä: www.hm.com/fairlivingwage

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

- > Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?
- > Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?
- > Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidätkö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Toimintasäännöstömme on laadittu vuonna 1997 ja sitä päivitetään säännöllisesti. Toimintasäännöstömme on pohja ponnisteluillemme tehdä tuotantoketjusta vastuullinen. Se määrittää kaikille tavarantoimittajillemme ja heidän alihankkijoilleen asettamamme vaatimukset työolosuhteiden parantamisesta ja ympäristötoiminnoista heidän toiminnassaan.

Sitoutuminen toimintasäännöstöömme on vaatimus liikesuhteen solmimiseen kanssamme. Tehtaiden tulee pyrkiä noudattamaan toimintasäännöstöämme täysin ja teemme Full Audit Programme -ohjelman kautta säännöllisiä tarkistuksia arvioidaksemme niiden suoritustason. Auttaaksemme tavarantoimittajia ja niiden alihankkijoita ymmärtämään toimintasäännöstömme ja odotuksemme, tarjoamme alihankkijoille toimeenpano-ohjeistuksen.

Full Audit Programme kattaa kaikki suorien tavarantoimittajiemme tehtaat huolimatta siitä, omistetaanko ne suoraan vai ovatko ne tavarantoimittajiemme alihankkimia. Lisäksi ohjelma kattaa enenevässä määrin myös ei-kaupallisten tuotteiden tavarantoimittajia ja tavarantoimittajien tavarantoimittajia, kuten kangas- ja lankavalmistajia.

Tavoitteemme on vuoden 2015 aikana kattaa Full Audit Programmella kangas- ja lankavalmistajat, jotka vastaavat vähintään 50% tuotantomääristä. Olemme aikataulussa tavoitteen saavuttamisessa, tällä hetkellä katamme Limited Audit Programmen kautta 35% tuotantomääristä. Useimmilla näistä tehtaista ei ole aiempaa kokemusta brändien asettamista vaatimuksista tai standardeista, joten yksi haasteistamme on kouluttaa ja kehittää yhteisymmärrystä. Tämä puolestaan tarjoaa suuren mahdollisuuden parannuksille ja kilpailueduille.

Lisää infoa työstämme alihankkijoiden kanssa:

<http://sustainability.hm.com/en/sustainability/commitments/choose-and-reward-responsible-partners/code-of-conduct.html>

KappAhl

1. Pyydämme teiltä listaa kaikista tehtaista ns. riskimaissa, joissa teille valmistetaan omien merkkienne vaatteita mukaan lukien asusteet kuten kengät, laukut jne. (Riskimaalla tarkoitamme tässä Finnwatchin käyttämän määritelmän mukaisesti maita, jotka sijoittuvat heikosti YK:n inhimillisen kehityksen indeksissä tai Transparency Internationalin korruptioindeksissä. Listaus <http://www.bsci-intl.org/bsci-list-risk-countries-0>)

> Mikäli ette halua julkistaa listaa, mikä on syy kantaanne?

Listan på våra leverantörer finns sedan länge publicerad på vår hemsida

<http://www.kappahl.com/sv-SE/om-kappahl/vart-ansvar/socialt-ansvar/i-produktionen/>

> Kuinka suuri osa em. tuotteistanne valmistetaan riskimaissa?

Andel av KappAhl produktion: 88% av vår produktion sker i Asien (Kina, Indien, Bangladesh). Resterande produktion, (12%), sker i Europa, Turkiet och USA

2. Onko jokaisessa käyttämässänne tehtaassa riskimaissa tehty tehdastarkastus eli auditointi?

Ja.

> Jos ei, miksi ei?

Alla leverantörer inspekteras med jämna mellanrum.

> Pyytäisimme tarkkoja päivämääriä/ajankohtia viimeisimmistä käynneistä jokaisessa tehtaassa.

Vår väl genomarbetade interna rutin ger att vi har datum för alla inspektioner.

3. Miten tarkastukset tehtaissa eli auditoinnit tehdään?

Vi har egna lokala medarbetare som genomför inspektionerna hos våra leverantörer.

> Mitä tarkastuksen aikana selvitetään?

KappAhl Code of Conduct for Suppliers:

I. Compliance with Laws

II. Labour

Forced Labour

Child Labour

Freedom of Association and Collective Bargaining

Humane Treatment

Discrimination

Wages and Benefits

Working Hours

Labour Contract

- III. Working Conditions
  - Occupational Health and Safety
  - Dormitory
- IV. Environment.

> Haastatellaanko työntekijöitä? Miten haastateltavat valitaan?

Ja, syftet med intervjun avgör vilka personer som intervjuas.

> Kuka tarkastuksen tekee? Jos kyseessä on paikallinen toimija, miten olette todenneet sen luotettavaksi?

Vi har egna lokala medarbetare som genomför inspektionerna hos våra leverantörer.

4. Minkälaisia puutteita tavarantoimittajienne tehtaissa on näiden tarkastusten perusteella havaittu?

Typen av brister varierar mellan olika fabriker.

> Jos tarkastuksissa ilmenee puutteita, miten olette toiminnut tai miten toimitte niiden korjaamiseksi?

Fabriken ska upprätta en åtgärdsplan för korrigerande av identifierade brister. Vi gör sedan uppföljningsbesök för att stödja och övervaka implementering av åtgärdsplanen.

5. Miten varmistatte, että työntekijöille riskimaissa maksetaan elämiseen riittävää palkkaa?

Vi kräver att våra leverantörers fabriker ska arbeta för att leva upp till kraven i KappAhl Code of Conduct for Suppliers, t.ex. "Suppliers and subcontractors should pay its employees at least minimum wage or the prevailing industry standard, whichever highest. The amount should be sufficient to cover basic needs for the employee and their family as well as provide some additional income."

6. Onko riskimaissa käyttämillänne tavarantoimittajilla alihankkijoita, jotka hoitavat osan teille päätyvien tuotteiden tuotantoprosessista?

I vår Code of Conduct som avtalas med varje leverantör ingår även krav på underleverantörerna. Leverantören får inte lägga ut produktion på underleverantörer utan vårt godkännande. När så sker måste även produktionsenheten godkännas enligt vår kod. Uppförandekoden och leverantörslistan finns som pdf att ladda hem på vår hemsida (<http://www.kappahl.com/sv-SE/om-kappahl/vart-ansvar/socialt-ansvar/i-produktionen/>).

> Miten näiden alihankkijoiden tehtaat tarkastetaan?

Se ovan

> Miten voitte varmistua alihankkijoille suoritettavista tarkastuksista? Onko teillä tiedossa mahdollisten tarkastusten ajankohdat?

Se ovan

> Jos alihankkijoiden käytöstä ei ole sovittu, pidättekö silti mahdollisena, että tavarantoimittajanne saattavat siitä huolimatta käyttää alihankkijoita? Miten varmistatte asian?

Detta kontrolleras av vår egna kvalitetskontrollanter som löpande utför inspektioner i våra leverantörers fabriker.